

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

O'RGANILAYOTGAN MAMLAKAT TABHIY VA IQTISODIY
GEOGRAFIYASI (AFG'ONISTON)

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohalari:

220000 – Gumanitar fanlar

230000 – Tillar

Ta'lim yo'nalishlari:

60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (sharq tillari bo'yicha)

60230200 – Tarjima nazariyasi va amaliyoti (sharq tillari bo'yicha)

60220300 – Tarix (Sharq mamlakatlari va mintaqalari bo'yicha)

[Signature]
Toshkent – 2021

2

OH

any

7

p.	Axborot manbalari
12.	www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali
13.	www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
14.	www.tradingeconomics.com
15.	http://unctadstat.unctad.org – Savdo va rivojanish bo'yicha BMT konferensiysi sayti
16.	http://uzgeo.uz – O'zbekiston geograflari jamiyati sayti
17.	http://geographer.ru
18.	www.tuik.gov.tr
19.	https://www.tcmb.gov.tr
7.	O'quv dasturi "Sharq mamalakatlari iqtisodiyoti" kafedrasida ishlab chiqilgan va 20 <u>21</u> -yil “ <u>26</u> ” <u>08</u> dagi “ <u>1</u> ”-sonli bayonnomasini bilan ma'qullangan.
	O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 20 <u>21</u> -yil “ <u>26</u> ” <u>08</u> dagi “ <u>1</u> ”-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ul: Azizova F.V. – TDSHU, "Sharq mamalakatlari va iqtisodiyoti" kafedrasi o'qituvchisi.
9.	Taqribzihilar: Jo'raev T.T. – TMI, "Iqtisodiyot" kafedrasi professori, iqtisod fanlari doktori, professor (turdosh OTM) Hoshimov P.Z. – O'ZMU, "Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (turdosh OTM).

Fan/modul kodи	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
MG102	2021-2022	1	2
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatları
Majburiy	O'zbek		2
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
1.	O'rganilayotgan mamlakat tabiiy va iqtisodiy geografiyasi (Afg'oniston)	30	Jami yuklama (soat)
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishidan maqsad – talabalarда tabiiy va iqtisodiy jarayonlarning makon omili to'g'risidagi bilimlar tizimini shakllantirish. Afg'oniston tabiiy va iqtisodiy geografiyasining o'ziga xos xususiyatlari, ushbu xususiyatlarning mamlakatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiha tutgan o'mi va rolini tahlil qila olish ko'nikmasini rivojlantrishdan iborat.	30	60
	Fanning vazifasi – talabalarda zamonaqav duno. Afg'onistonning jahon xo'jaligida tutgan o'mni va roli to'g'risida yaxlit tasavvuri, shuningdek, zamonaqav geografik makonni hududiy tashkil etishning turli-tumanligi va tizimliliqi haqidagi bilimlarni shakllantirish, o'rganilayotgan mintaqalar mamlakatlar tabiiy va iqtisodiy geografiyasi to'g'risidagi tasavvurni chuqurlashinish, tipologik yondoshuv asosida talabalarning o'rganilayotgan mamlakat geografiyasi va ularning jahon xo'jaligidagi roli to'g'risidagi bilimlar bilan qurollantirishdan iborat.		
	II. Asosiy nazar qism (ma'ruza mashg'ulotlari)		
	II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:		
	1-mavzu. "O'rganilayotgan mamlakat tabiiy va iqtisodiy geografiyasi (Afg'oniston)" faniiga Kirish		
	“O'rganilayotgan mamlakat tabiiy va iqtisodiy geografiyasi (Afg'oniston)” fanining predmeti va uslublari, ob'ekti va sub'ekti. Fanning asosiy tushunchalarini va atamalari. Geografik joylashuv va uning turlari. Iqtisodiy geografiyaning joylashuv xususiyatlari va tahlil usullari.		
	2-mavzu. Afg'onistonning geografik joylashuv va tabiiy-resurs salohiyati		
	Afg'onistonning ma'muriy-hududiy tuzilishi va geografik joylashuv xususiyatlari. Afg'onistonning asosiy ko'sratkichlari. Tabiiy resurslarning Afg'oniston iqtisodiyotidagi roli. Foydali qazilmalar geografiyasi.		
	3-mavzu. Afg'onistonning aholi geografiyasi		
	Afg'onistonning aholisi soni, tarkibi va joylashuv. Afg'oniston aholisining		

	<p>tabiiy va mexanik harakati xususiyatlari. Afg'onistonda davlatning demografik siyosati yo'nalishlari.</p>
4-mavzu. Afg'oniston iqtisodiyoti tarmoqlari geografiyasi	<p>Afg'oniston iqtisodiyotining tarmoq tuzilishi. Sanoatning Afg'oniston iqtisodiyotidagi ahamiyati, tarkibi va rivojlanish darajasi. Afg'onistoning qayta ishash sanoati. Afg'onistoning qishloq xo'jaligi geografiyasi: rivojlanishi va joylashishining ijtimoiy-iqtisodiy omillari. Qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari. Afg'onistonda oziq-ovqat xavsizligi muammosi.</p>
5-mavzu. Afg'onistoning transport va tashqi iqtisodiy aloqalari geografiyasi	<p>Afg'oniston transport tizimining milliy iqtisodiyot rivojlanishida tutgan o'mi va rivojlanish xususiyatlari. Transport turлari, xalqaro va ichki transport. Tashqi iqtisodiy aloqalar geografiyasi va uning tarkibi.</p>
III. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar	<p>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsija etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> “O'rganilayotgan mamlakat tabiiy va iqtisodiy geografiyasi (Afg'oniston)” fanining boshqa fanlar bilan aloqadorligi Jahon tabiiy va iqtisodiy xaritasi bilan ishash Aholining iring, etno-lingvistik va konfessional tarkibi Afg'onistonda qayta ishash sanoati rivojlanishi va joylashishidagi yangi tendensiyalar Afg'oniston tashqi iqtisodiy aloqalarinig asosiy yo'nalishlari
IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar	<p>Mustaqil ta'lim uchun tavsija etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hudud tushunchasi, alohida resurs sifatida hudduning ahamiyati. Afg'onistoning iqtisodiy geografik joylashuvini asosiy jihatlari va xususiyatlari Afg'onistonda aholi joylashuvining asosiy jihatlari va xususiyatlari Afg'onistonda sanoat rivojlanishining tabiiy resurs salohiyati. Afg'oniston qishloq xo'jaligi rivojlanishida tabiiy shart-sharoitlarning o'mni va ahamiyati Afg'onistoning xalqaro transport tizimi rivojlanishida tutgan o'mi
V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetentsiyalari	<p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> Afg'oniston tabiiy va iqtisodiy geografiyasingin asosiy tushunchalari va atamalari, kursning boshqa fanlar bilan aloqalari, tabiiy va iqtisodiy geografiyaning nazariy asoslari haqida <i>tasavvur va biliinga ega bo'lishi</i>; Afg'oniston tabiiy va iqtisodiy geografiyasi xususiyattarini bilish, o'rganilayotgan minitaqa mamlakatlarining iqtisodiy geografik rivojlanishini tahsil qilish uchun axborotlarni, statistik ma'lumotlarni izlab topish, saralash va ulardan foydalanish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i>;

	<ul style="list-style-type: none"> iqtisodiy-geografik jarayonlarni tahlil qilish usullarini qo'llash, Afg'oniston aholisi, iqtisodiyot tarmoqlari, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari rivojlanishini tahsil qila olish malakasiga <i>ega bo'lishi kerak</i>.
4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodari:	<ul style="list-style-type: none"> ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhiarda ishash; taqdimatlarni qilish; individual loyihalar; jamoab o'bilib ishash va himoya qilish uchun loyihalar.
5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:	<p>Fanga oid nazoriy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakunli nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6. Asosiy adabiyotlar	<ol style="list-style-type: none"> Azizova F.V. Xorijiy Sharq mamlakatlari geografiyasi: II qism; o'quv qo'llamma – T.: 2011. Abdalova Z.T., Tojjeva Z.N. Iqtisodiy geografiya: o'quv qo'llamma - T: "Moliya", 2013 – 219 b. Экономическая и социальная география мира. В 2 т. Т. 1: учебник для бакалавров / И. А. Родионова. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2015. – 431 с.Т., 2010 Qo'shimcha adabiyotlar <ol style="list-style-type: none"> Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: "O'zbekiston", 2016. - 56 b. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan quramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017. - 488 b. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qatiyat bilan davom etirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. /Sh.M.Mirziyoyev. – T.: O'zbekiston, 2017. - 592 b. Mirziyoyev Sh.M. Halqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliv bahodir. 2-jild. /Sh.M.Mirziyoyev. – T.: O'zbekiston, 2018. – 512 b. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' halqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'jadi. 3-jild. /Sh.M.Mirziyoyev. – T.: O'zbekiston, 2019. – 400 b. Bavilova E.B. Экономическая и социальная география мира: учеб. Пособие для студентов вузов /Е.В. Бавилова. – 2-изд., перераб. и доп. – М.: Гардарики, 2006. – 175 с. Экономическая и социальная география мира. В 2 т. Т. 1: учебник для бакалавров / И. А. Родионова. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2015. – 431 с. World Population Prospects 2019. United Nations New York, 2019. – 46